

SUHTLEMINE ON LAHE! – UUENDATUD ÕPPEVARA INIMESEÕPETUSES

Vastavalt muutunud riiklikule õppekavale on uuenduskuuri läbi teinud ka 6. klassi inimeseõpetuse õppevara, milles on põhirõhk suhtlemisõpetusel. Uuenenud õppevarakomplekti kuulub nii õpik kui töövihik pealkirjaga „Suhtlemine lahedaks!“. Õpetajaraamatut ei uuendatud, kuid eelmist trükki on õpetajal võimalik kasutada ka uuendatud õpiku ja töövihikuga.

Mida kasulikku leiab uuest õpikust?

Õpikus on **üksteist suuremat teemat**, mis omakorda jagunevad alapeatükkideks. Iga väiksem peatükk algab **mõtteteraga**, mis aitab õpilase mõtet suunata sellele, millest juttu tuleb. Erinevalt vanast õpikust on nüüd mõtteterade juures ka **suunavad küsimused**.

Enesekontrolli teema algab mõtteteraga (nt *tormid sunnivad tammesid ajama oma juuri sügavamale*). Lisatud on küsimus – *kuidas võiks see mõttetera olla seotud enesekontrolliga?*

Olulisel mõistel ja ideed on toodud lehekülje servadele. Tärniga tähistatud sõnade kohta on seletus õpiku lõpus sõnastikus. Tekstis on **elulisi näiteid** ja arutlema kutsuvaid **küsimusi**. Erinevalt vanast õpikust on nüüd iga elulise näite juures suunav küsimus, mis aitab algatada õpetajal klassis arutelu või suunab õpilast iseseisval lugemisel.

Koostöö teema juures on järgmine näide: *7 a plaanis kevadisel koolivaheajal korraldada ööbimisega matka. Et üritus laabuks, pandi kõigepealt üheskoos kirja kõik see, mida on vaja eelnevalt teha, aga ka need toimingud, mis seisavad ees matkal. Seejärel arutati, kes millega paremini toime tuleb ja kuidas klassiürituse õnnestumisse panustada tahab.*

Näite juures on arutlemiseks küsimus – *milline on teie klassi järgmine ühistegevus?*

Erinevalt vanast õpikust on uuendatud õppevaras suurem rõhk pandud erinevat tüüpi ülesannetele, mis on täienduseks 6. klassi töövihikule. Iga põhipeatüki lõpus on neli erinevat ülesannete blokki. Aruteluküsimused on tähistatud pealkirjaga „**Mõttele ise ja kuula teisi!**“. Iga küsimuse juures on soovitus, kas seda käsitleda individuaalselt, paaris või rühmatööna.

Näiteks suhtlemisvahendite ja -oskuste teema lõpus on järgmine aruteluküsimus:

Millele viitab olukord, kui suhtleja kehakeel ja sõnad ei lähe kokku? Tooge näiteid ja arutlege niisuguste olukordade üle rühmades.

Aktiivtööd kogu klassile leiab õpikust üles märksõna alt „**Tehke koos!**“. Nende hulgas on nii selliseid ülesandeid, mis sobivad tunniväliseks tegevuseks, koduseks tööks koos väiksema rühmaga kui ka torredaks vahelalaks koolitunni jooksul. Suurem rõhk on pandud koostööoskuste arendamisele, loovusele ja aktiivsele tegutsemisele.

Näiteks rühma kuulumist ja kaaslaste mõju aitab selgitada aktiivtöö, kus suletud silmadega tuleb moodustada kolmnurk. Õpikus on antud selged juhised aktiivtöö läbiviimiseks. Üheskoos saab arutada järgmist küsimust üle – *millist survet rühma poolt tundsite? Mis tunne oli olla pimesi juhitud? Mida tundsite need, kes kippusid teisi suunama?*

Uus rubriik on ka „**Raamat räägib!**“, kus on võimalus analüüsida erinevaid inimeseõpetuse teemadega seotuid raa-

matukatkendeid. Abiks on taaskord suunavad temaatilised küsimused.

Näiteks konfliktide lahendamise näitena on välja toodud katkend Ferenc Molnári raamatust „Pältänavana poisid“, kus Pál tänavana ja Boka poiste vahel tekkis tüli. Aruteluks ja analüüsiks on järgmine mõte: *konfliktide lahendamiseks on mitmeid võimalusi. Kas sinu arvates olid Boka ettepanekud mõistlikud? Põhjenda.*

Erinevalt vanast õpikust on nüüd lisatud õpikusse ideid **lõimingu ülesanneteks**. Need on tähistatud värviliste jutumullidega, mille sees on õppeainete nimetused (nt Inimeseõpetus ja kunstõpetus; Inimeseõpetus ja ühiskonnaõpetus jms).

Suhtlemise komponentidest rääkides (teabe vahetamine, suhtluskaaslaste tajumine, mõjutamine) on omavahel kokku viidud inimeseõpetus, kunsti- ja tööõpetus. Õpilaste ülesandeks on mõelda ühiselt välja oma klassi tutvustav sümbol – märk. Mis teavet või sõnumit võiks see teistele klassi kohta edasi anda? Kus seda saaks kasutada? Ülesande teostamiseks võib kasutada erinevaid materjale (nt puit, metall, paber, kangas jms).

Traditsiooniliselt lõpeb iga põhipeatükk kokkuvõttega, mis aitab õpilasel tagasi vaadata käsitletud teemadele ja meenutada olulisemat.

Miks tasub eelistada uut töövihikut?

Töövihiku uuendamisel oli lisaks õppevara muutustele oluline roll ka õpetajate ettepanekutel. Nüüd ei ole töövihik enam nii mahukas, sisaldab rohkem eri tüüpi

ülesandeid (nt uurimuslikud ülesanded, fantaasiaülesanded, rollimängude juhised, hinnanguskaalad, juhtumite analüüsid). Ülesannete hulk on kooskõlas tundi mahuga. Tööviku struktuur jälgib õpiku oma ja nii on kergem õppevara kasutada. Lisaks on olulisemaks muudatuseks iga põhiteema lõpus olev kokkuvõttev ülesanne, mille vastused leiab õpilane töövihiku tagant.

Töökavad on suureks abiks

Koolibri kodulehel on kättesaadav **6. klassi inimeseõpetuse näidistöökava**. Tabelis on välja toodud riikliku õppekava põhiteemad, alateemad ja juurde on pandud konkreetsete peatükkide nimetused õpikust ning töövihikust. Töökavas on õpetüki jaotatud 35 ainetunni vahel, välja on toodud iga tunni kohta õppematerjal, õpitulemused, põhimõisted, valik meetoditest ja tegevustest, soovitusel hindamiseks ja viide laiendavatele teemadele. Töökava koostab iga õpetaja endale ise, kuid see annab võimaluse paremini mõista, milline on autorite nägemus õppevara kasutamisest ning valmisolevat töökava on kerge igaühel endal täiendada.

Töökava näide: klb.ee/Q.

Meie soov on, et õpikus toodud näpunäidetest ja nii õpikus kui ka töövihikus toodud ülesannete lahendamiseks on õpilasele praktilist kasu oma suhtlemisoskuse lihvimisel. Täname Erle Põiklikku, Võrumaa ja Tartumaa inimeseõpetuse ainesektioone, Kunda Ühisgümnaasiumi raamatukogu juhatajat Luule Raami ja kõiki teisi, kes uuenenud õppevara valmimisele kaasa aitasid.

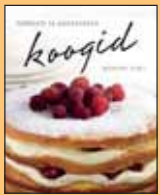
MARGIT KAGADZE ja
KATRIN KULLASEPP,
autorid

TOP 10

1

 Ingrid Uebe
Imetore jõulupidu

2

 Marina Neri
Hörgud ja ahvatlevad
koogid

3

 Bill Laws
Viiskümmend taimet,
mis muutsid ajalugu

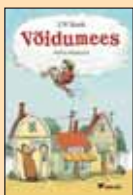

4

 Anna Verschik
Õmblusteta kudumine.
Seamless knitting

5

 Sarah Khan
Väike linnuraamat

6

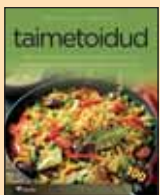
 Autorite kollektiiv
Igaühele majandusest

7

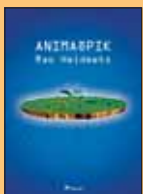
 Ulf Stark
Võidumees

8

Seiklused talus

9

 Carla Bardi
Maitsev ja tervislik.
Taimetoidud

10

 Rao Heidmets
Animaõpik

ANORGAANILISED JA ORGAANILISED AINED KEEMIAS

Aarne Töldsepa 9. klassi keemiaõpik jätkab 8. klassis alustatud süstemaatilise keemia-kursusega üldhariduskoolile. Õpiku ülesehitus järgib samu, õpilastele juba eelmises õpikus tuttavaks saanud põhimõtteid.

Iga peatükk algab probleemi püstitusega: „Otsime seletusi“. Õpitu võtab peatüki või alapeatüki lõpus kokku rubriik „Jätame meelde!“ Sama eesmärki kannavad ka iga peatüki lõpus olevad mõistevaheliste seoste loomist hõlbustavad kordamisküsimused „Kas tead ...“, „Kas oskad ...“, ja valikvastustega „Harjutamine teeb meistriks“.

Teksti ja mõisteid illustreerivad skeemid, mudelid, tabelid, fotod nii käsitletavatest ainetest, katseseadmetest kui ka eksperimentidest koolilaboris.

Õpik koosneb neljast peatükist ja kaheksast lisast.

Peatükis „Vesinikust hapeteni“ antakse ülevaade selle aine levikust, omadustest, saamisest ja kasutusvaldkondadest. Edasi räägitakse veest kui levinuimast aineist meie planeedil. Olulisemaid ja praktilisemaid osi on alapeatükk „Arvutusi gaasiliste ainetega“, kus tuuakse esile selgitused ja vajalikud arvutuskäigud. Neljas alapeatükk on pühendatud hapetele ja nende omadustele.

Teises peatükis „Metallide keemia“ on oluliseks metallide ja nende omaduste käsitlemine seoses nende asendiga

perioodilisustabelis, mis aitab kaasa loodusteadusliku mõtlemise ja abstraktse informatsiooni kasutamise oskuse arendamisele. Alapeatükkides on esitatud materjali metallide kasutamise ajaloolisest taustast, levikust, olulisematest mineraalidest, millest saab metalle toota.

Kolmas peatükk on pühendatud **hüd-roksiididele ehk alustele ja sooladele**. Alapeatükkides esitatakse hüdrosiidide ja leeliste mõiste, põhjendatakse leeliste ja vees lahustumatute hüdrosiidide erinevusi ja ohutustehnika vajalikkust leelistega töötamisel. Soolade alapeatükis defineeritakse soolade mõiste, analüüsitakse nende koostist ja nimetuste andmist. Peatükk lõpeb arvutustega reaktsioonivõrrandite järgi.

Peatükk „Süsinik. Süsinikuühendid“ jaguneb kaheksaks alapeatükiks. Neis iseloomustatakse süsinikku, süsinikuühendeid, oksüdatsioonastmeid jm. Eraldi käsitletakse süsiniku oksiide vingugaasi ja süsinikdioksiidi ning süsihapet ja selle sooli. Õpilased saavad ülevaate ka maagaasist, naftast, alkoholidest, karboksüülhapetest, toidukeemiast (rasvad, süsivesikud, valgud) jm.

Aarne Töldsepa õpiku puhul tuleb tunnustada autori püüdu selgitada lihtsalt ja loogiliselt, etappide kaupa, nii teoreetilist osa kui ka keemiliste valemite ja võrrandite koostamist ning arvutusülesannete lahendamise käiku.

Foto: AGA

FÜÜSIKA 9. KLASSILE. ELEKTRIÕPETUS

IX klassi füüsikakursuse elektriõpetuse osa õpik ilmub suures värviformaadis. Õpikus on viis peatükki: 1. Elektrilaengud ja elektriväli, 2. Elektrivool, 3. Vooluring, 4. Elektrivoolu töö ja võimsus, 5. Magnetnähtused. Peatükid jagunevad 35 õppetükiks. Õpiku lõpus on mahukas sõnastik ja aineregister.

Iga peatükk algab sissejuhatusel, kus antakse põgus ettekujutus uurimisvaldkonnast ning esitatakse uued mõisted ja seaduspärasused, mille tähendus antud peatükis avatakse. Sissejuhatuses tutvustatakse lühidalt ka füüsikuid, kelle avastused leiavad selles peatükis kajastamist. Peatüki ülesehituse aluseks on võetud juhtmõte, et tervik ja osa on seotud, terviku mõistmiseks on vaja mõista selle üksikosi, osade mõistmiseks peab olema ettekujutus tervikust. Põhikooli elektrikursuse peamised mõisted (voolutugevus, ping

ja takistus) on üksteisega küll tihedalt seotud, kuid selleks, et neist oleks lihtsam aru saada, kujundatakse uusi mõisteid järkjärgult, esialgu üksteisest sõltumatutena, edaspidi neid täiendades ja erinevates seostes ning suhetes käsitledes. Peatüki lõpuks on jõutud tervikmõisteni ja nende võimalike rakendusteni. Uudsenähtusi õpikus käsitletavate nähtuste, objektide või füüsikaliste suuruste detailsed kokkuvõtted esitatud õppetükkide lõpus, peatükk lõpeb aga üldistatud kokkuvõttega, kus lühidalt on avatud kõigi uute mõistete ja seaduspärasuste tähendus.

Õppetükid on üles ehitatud eksperimentidest või vaatlusest lähtuvalt. Püstitatakse probleem, mille lahendamiseks korraldatakse vaatlus või katse. Katsetulemusi analüüsitakse ning uus mõiste kujunebki tehtud järelduste tulemusena. Teksti paremaks mõistmiseks ja meeolelu loomiseks on õpi-

kus abistavad joonised, skeemid, tabelid ning fotod. Enesekontrolliks leidub iga õppetüki lõpus lihtsaid, aga ka keerulisemaid küsimus- ja arvutusülesandeid või probleeme.

Nagu eelmistes väljaannetes, nii on ka uues õpikus õpilaste tähelepanu juhtimiseks olulisele kasutatud mitmeid kujunduslikke võtteid: 1) õppetüki kavapunktid on esitatud küsimustena pealkirja all, 2) ääreküsimused viitavad tekstis esitatavale olulisele teabele, 3) uued mõisted, definitsioonid, seaduspärasused ja seadused on esitatud poolpaksum kirjas, 4) teksti loogika seisukohalt olulised sõnad või laused on alla joonitud.

Õpiku juurde on soovitatav kasutada elektriõpetuse töövihikut, kus on hulgaliselt laboratoorse tööd juhendeid, õpilastele huvipakkuvaid elektriskeeme ning erinevat laadi ja erineva raskusastmega ülesandeid.

MATEMAATIKA 12. KLASSILE

Õpik koosneb neljast peatükist: „1. Integraal. Planimeetria kordamine“, „2. Geomeetria I“ (punktid, sirged, tasandid ja vektorid ruumis), „3. Geomeetria II“ (ruumilised kehad), „4. Matemaatika rakendused, reaalse protsesside uurimine. Matemaatikakursuse kordamine“. See on mõeldud eelkõige laia kursuse jaoks, kuid on kasutatav ka kitsa kursuse õpetamisel. Kitsale kursusele mõeldud teooria näited on kujunduslikult eristatud, vastavale kursusele sobivaid ülesandeid aitab valida ülesannete jaotus A- ja B-ossa. Iga tervikliku teema lõpus on valik ülesandeid ja küsimusi enesekontrolliks. Viimaste iseisev lahendamine võimaldab õpilasel selgusele jõuda selles, kas põhiline materjal on omandatud. Õpiku maht on küllaltki

suur, kuid see annab õpetajale palju võimalusi õppetöö diferentseerimiseks ja materjali valikuks.

Selle õpiku koostamisel on suurel määral kasutatud samade autorite varasemaid gümnaasiumiõpikuid (integraal, analüütiline geomeetria jmt teemad). Samas on autorid uue õpiku koostamisel teinud väga olulisi muudatusi, täiendusi ja parandusi.

Õpikusse on lisatud palju uurimusliku ja loomingu iseloomuga ülesandeid arvutiga lahendamiseks (GeoGebra näitel). Sellised ülesanded on ühe teema raames koondatud rühmadesse, mis võimaldab õpetajal planeerida terve tunni läbiviimist arvutiklassis.

Uus teema on matemaatiline modelleerimine, mis kirjeldab elulisele probleemile

vastava matemaatilise mudeli koostamise käiku ning saadud mudeli kontrollimise ja tõlgendamise vajadust. Ühtlasi on õpikus varasematest versioonidest rohkem reaalse nähtuste või eluliste probleemide uurimisega seotud ülesandeid. Seega läbib matemaatiline modelleerimine punase joonena kogu õpikut.

Teoreetiline materjal on esitatud piisavalt lakooniliselt ja korrektselt, andes sellega kohustuslikke teadmisi teooriast. Samas aga on kardinaalselt suurenenud selliste ülesannete arv, kus palutakse midagi tõestada, tuletada mingi valem või teoreem, uurida probleemi erinevaid aspekte. Need aitavad süvendada sisulist arusaamist varemõpitud ja uutest teemadest ning arendada õpilaste loogilist mõtlemist.

Õpik lõpeb mahuka kordamisega. See sisaldab mitmesuguse raskusastmega ülesandeid kõigil gümnaasiumis õpitud teemadel, aidates valmistuda matemaatikaeksami.

ÕMBLUSTETA KUDUMINE

Soovid kududa midagi põnevat, näiteks kleiti, toppi, seelikut, boolerot, jakki või sviitrit? See küsimus võib sinus tekitada vastakaid tundeid, sest ühe omakoostud kampsuni tüki ootavad kapis juba teist aastat ülesharutamist – varrukad ei jäänud hästi istuma. Kui oskad kududa, aga oled seni peljanud ette võtta asju, mille juures hea istuvus ja mugavus on oluline, peaksid abiks võtma Anna Verschiku „Õmblusteta kudumid“.

Paralleelselt eesti ja inglise keeles kirjutatud raamat õpetab kuduma lihtsal ja praktilisel õmblusteta meetodil, mis ei ole

võtta ning silmused üles luua. Vaata ja vali, kas alustad lihtsast puuvillasest seelikust, paned oma kudumisavuse proovile tornikirjalise booleroga või disainid kirjeldatud konstruktsioonide põhjal midagi päris oma. Raamatu autor, Tallinna Ülikooli õppejõud Anna Verschik nakatab oma hobiga kõiki, kes teda ümbritsevad. „Õmblusteta kudumite“ esitlusel kinnitas ta, et üliõpilastele on kudumine lubatud ka tema loengutes – pidavat aitama keskenduda.

ILME RÄÄK,
toimetaja

Eesti suvi

kudumise ajaloos uus, ent millest autor on kujundanud oma versiooni. Siin käsitleb ta kudumite konstruktsioone – ülevalt alla, põiki ja risti-põiki kudumist –, vaatleb detailide proportsioone ning arutleb pisut ka selle üle, missugune muster kellegi kehakuju või valitud konstruktsiooniga paremini sobib.

Sammhaaval ja üksikasjalikult kirjeldatakse viieteistkümne eseme kudumist, antakse näpunäiteid soovitud tulemuse saavutamiseks eri viisidel ning tuletatakse aeg-ajalt meelde: proovi selga! Iga kudumi kohta on märgitud tarvismineva lõnga kogus eri suurustele, soovitusel varraste valikuks ja kudumistihedus. Skeemid ja õpetused vahelduvad imekaunite fotodega.

Juba ainuüksi selle kudumisraamatu lehitsemine tekitab kiusatuse vardad ja lõng

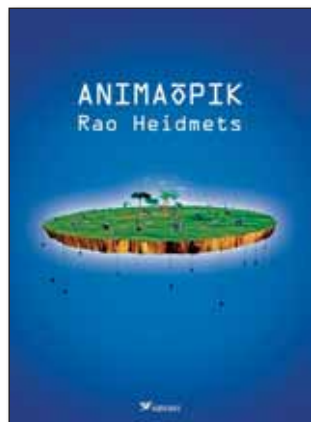
Tujukas türkiis

Fotod: Siim Vahur

ANIMAÕPIK

Pärast animaõpiku ilmumist olen käinud mööda Eestimaa koole seda õpetajatele tutvustamas, mis on olnud tõeliselt põnev kogemus. Kunstiõpetajate kõrval on koolitustel osalenud ka teisi aineõpetajaid, info-tehnoloogide ja huviringide juhte. See teeb ainult rõõmu – animeerimise asjatundjaid pole iial liiga palju. Vähemalt minu arvates.

Mida rohkem tekib koolitustel küsimusi, seda kergem on mul aidata. Suurem osa küsimusi tekib teadagi alles pärast oma käega animeerimist, seetõttu olen alati püüdnud koolitustel luua ka võimaluse omal käel animeerida, kuigi aega selleks napib.

Ehkki animatsioonis on palju käsitööd, käivad tänapäeval selle töö juurde vältimatult ka kaamera ja arvuti, mille töökorda sätimine võtab omajagu aega. Vestlustest õpetajatega on selgunud, et eranditult igas klassis on õpilasi-arvutispetsialiste, kes tunnevad arvuteid õpetajastki paremini. Minu soovitus on: tehke nendega koostööd – paluge just nendel netist vajalikud vabavaraprogrammid arvutisse tõmmata ja seejärel kaamera arvutiga ühendada.

Eriti tänuväärne on selline abi, kui plaanite klassi mitu animeerimis-töökohta tekitada. Oma kogemusest võin kinnitada: nad saavad hakkama!

Nagu selgub, kasutavad animatsiooni oma tunni elavdamiseks ka teiste aineõpetajad ja see on olnud väga meeldiv üllatus. Kui kodune ülesanne on animeerida legomeestega stseen Ümera lahingust, võib kindel olla, et aastaarv 1210 ja lahingukäik jääb kindlasti hästi meelde. Samuti kehtib see ka füüsikakatse animeerimisel, geograafias või bioloogias. Tuleb ju enne filmimist endale sisu täpselt selgeks teha (mis antud juhul ongi eesmärk) ja filmimise käigus kinnistub õpitu mängeldes.

Igal juhul on kohtumised õpetajatega olnud mulle väga huvitav kogemus. Kui kellelgi tekib küsimusi, püüan neile heal meelel ka meili teel vastata:

raoheidmets@hotmail.com.

RAO HEIDMETS,
autor

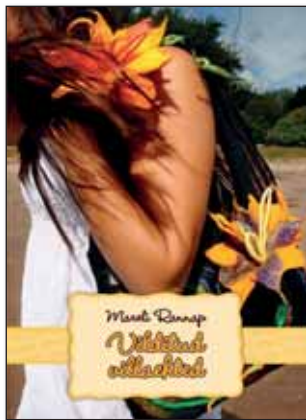
VÕIMALUS AVASTADA VILTIMISE VÕLU

Näputöö- ja meisterdamishuvilistele mõeldud sari „Teeme koos!“ on saanud täiendust raamatu näol, mis viib vahvasse viltimise maailma. Raamatu „Vilditud villahehted“ on kirjutanud Saaremaa käsitöömeister Mareli Rannap, kes oma käsitööarmastust on ise põhjendanud sedaviisi: „Kasvasin muusikute peres (Mareli vend Rein Rannap ei vaja ilmselt pikemat tutvustust – toim), kuid ema katkematu käsitööharrastus meelitas minugi varakult käeliste tegevuste juurde – joonistasin, kudusin, heegeldasin meeleldi juba algkooli ajal.“ Viltimise kohta tunnistab Mareli Rannap, et ta polnud ühtki vilditud eset isegi lähemalt näinud kuni 2006. aastani, mil selle tehnikaga täiesti juhuslikult kokku puutus. Viltimise seeme langes tema puhul viljakale pinnasele ning järjest kasvunud huvist ja praktilisest kogemusest

on tänaseks välja kasvanud raamat.

„Vilditud villahehted“ pakub üldisi näpunäiteid, mida viltima asudes silmas pida, ning toob seejärel ära neliteist komplekti, kuhu kuuluvad käekott ja aksesuaarid (käävõru, pross, kaelaehe). Tähelepanu äratavad juba komplektide ilmekad nimed, olgu siis „Kinnipüütud vikerkaar“, „Tulekeeled“ või „Valge unistus“. Huvilised saavad neid töid kasutada oma soovi ja oskuste kohaselt – kas siis rohkem või vähem täpsema eeskujuna või ideede ammutamiseks.

Mareli Rannap julgustab saatesõnas, et vildiese võib tulla välja küll mõneti teistsu-

gune kui kujutleti, aga päris nässu ei saa see minna. Liiga väikese eseme võib venitada suuremaks, liiga suure vanutada väiksemaks, ja alati on asja parandamiseks võimalik villa lisada. Ebaõnnestunud vildieseid võib ka ümber teha ning vildijääkidest näiteks kaunistustööks ikka vaja minnevat pallikesi vormida. Seega sobib nii viltimine ise kui ka raamat „Vilditud villahehted“ nii suurema kui väiksema kogemustepaigasiga käsitööhuvilisele.

KÄRT JÄNES-KAPP,
toimetaja

UUS!

Traci Bunkers, Kath Durkin,
Melanie Grimshaw
LOOV KUNST

Lehekülgede arv: 120 lk
Värviskeem: värviline
Formaat: 21 x 26,5

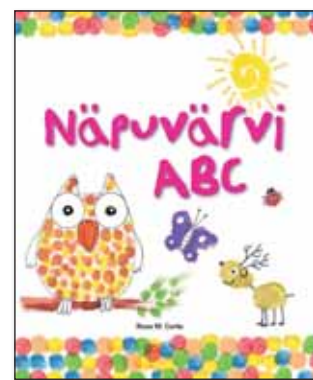
„Loov kunst“ on suurepärase käsiraamat, mis teeb selgeks kunsti ja käsitöö põhitõed ning pakub katsetamiseks 48 loomingulist projekti.

Emily Hogarth
LÕIKA VÄLJA

Lehekülgede arv: 144 lk
Värviskeem: värviline
Formaat: 21,5 x 25,3

Teejuht kunstipäraste paberist kaunistuste, tervituskaartide ja meenete valmistamiseks. Raamat sisaldab 50 mustri- ja šablooni väljalõikamiseks ja meisterdamiseks.

Bernadette Cuxart, Rosa M. Curto
NÄPUVÄRVI ABC

Lehekülgede arv: 96 lk
Värviskeem: värviline
Formaat: 22,6 x 26,8

Selles raamatus antud näpunäiteid järgides võid maalida loomi, nägusid, lilli ja tähistavaid või siis illustreerida lugusid.

UUS!

Учебник Натальи Бересневой и Натальи Нечунаевой «Русский язык для 9 класса» рассматривает тему «Синтаксис сложного предложения». Поэтому большую часть объема учебника занимают теоретические материалы и практические задания, позволяющие ученику усвоить именно данный раздел синтаксиса.

Достоинством учебника является то, что в нем представлен раздел «Работа с текстом»: во-первых, тема-рематические переходы между предложениями и частями текста, типы текстов и вариативность типов текстов как темы для изучения заявлены в Государственной программе; во-вторых, работа с текстом – это один из предлагаемых экзаменационных типов заданий. Критериями отбора текстов являются их информативность, культурологическая значимость, актуальность. Интервью с Денисом Мацуевым, текст о Льве Ландау, воспоминания Ирины Бугримовой, интервью с Максимом Авериным – это тексты, которые соответствуют возрастным особенностям учеников и прекрасно иллюстрируют сквозную тему «Обучение в течение всей жизни и планирование карьеры», столь значимую для девятиклассников.

Раздел «Повторение и обобщение изученного материала» логично поставлен авторами после изучения основного курса, так как в 9 классе завершается изучение грамматики русского языка и многие учителя нуждаются в систематизированных материалах для организации повторения курса основной школы.

Учебник оживляют такие рубрики, как «Это интересно!», «Веселая минутка», «Задача для любознательных».

SÜVENDA JA TÄIENDA EESTI KEELE OSKUST

Aino Siiraku ja Annelii Juhkama kogumik „Süvenda ja täienda eesti keele oskust“ on samade autorite 2008. a välja antud õppematerjali „Kõnele ja kirjutada õigesti“ jätk. Uus kogumik ei ole küll otsene järg eelmisele, vaid suunatud õppuritele, kes tahavad õppida keelt kas iseseisvalt või tundides selleks, et saavutada eesti keele iseseisva keelekasutaja (B2) või vilunud keelekasutaja (C1) tase. Kogumik on seega suunatud gümnaasiumi vanemale astmele

ja ka täiskasvanutele, kes valmistuvad vastava keelekateegooria eksamik. Võrreldes eelmise kogumikuga on oluliseks muututuks, et kogumik on koostatud lähtuvalt gümnaasiumi riiklikus õppekavas esitatud läbivatest teemadest, mis on: **Kirjatekstiga lugejani** (läbivaks teemaks *teabekesk-kond*). **Inimesed vajavad väljakutseid** (*elukestev õpe ja karjääri planeerimine*). **Ideedest sünnivad teod** (*tehnoloogia ja innovatsioon*). **Rahvaalgatuse jõud** (*kodanikualgatus ja ettevõtlikkus*). **Märkame ja hoolime!** (*väärtused ja kõlblus*). **Maa-ilmakultuurist osasaamine** (*kultuuriline identiteet*). **Pärand tulevastele põlvkondadele** (*keskkond ja jätkusuutlik areng*). **Inimese heaolu ja elukvaliteet** (*tervis ja ohutus*).

Uude kogumikku on võimalik sisse kirjutada ja nii on sellest kujunenud üks tõeliselt hea tööraamat.

Kuidas on tööraamat üles ehitatud? Autorid ise selgitavad oma kogumiku ülesehitust nii, et iga teema saab alguse teemakaardiga, mis võimaldab pärast ajurünnakut püstitada probleeme, mille üle peaksid õppurid teema lõpus oskama arutleda nii suuliselt kui ka kirjalikult ning mille suhtes peaksid nad oskama seisukohta võtta ja seda argumenteeritult kaitsta. Sama mõistekaarti sobib üsna hästi kasutada ka kokkuvõtete tegemiseks teemat lõpetavas tunnis. Teemakaardile järgnevad ülesan-

ded on mõeldud teemakohase sõnavara õppimiseks ja kordamiseks, grammatika- ja õigekirjareeglite kinnistamiseks nii sõnaühendite kui ka seotud kõnega tekstide tasemel. Tekstid on seotud kõik mingite keeleliste reeglite meeldetuletamisega, kuid nende sisu on selline, et võimaldab väga hästi korraldada ka suulist ja kirjalikku kõnearenduslikku tööd. Tekstide valikul on arvestatud, et saaks aktiveerida sõnavara, väljendamaks end tö-

sistel sotsiaalsetel teemadel. Paljud tekstid on valitud ka lähtuvalt sellest, et saaks siduda eesti keele õpet teiste õppeainetega, nt. ühiskonnaõpetuse, ajaloo, geograafia ja bioloogiaga.

Kuidas tundub kogumik aineõpetaja vaatevinklist lähtuvalt? Positiivne on, et õpetaja saab ise valida, kas võtab teema tervikuna läbi, sest teema on süsteemne, on algus ja lõpp, millega alustada, sellega ka saad lõpetada; kuid võimalus on siit võtta ka ainult lisäülesandeid.

Meeldib, et tekstide sõnavara on kaasas aegne ja võimaldab arutleda just tänapäevaste probleemide üle (nt tehnoloogiauudiste, kodanikualgatus, ökokogukondade, elukvaliteediga jms seotud sõnavara).

Mis on kogumiku eelised võrreldes eelmisega? Esmasel vaatlusel tõuseb esile selle visuaalne külg. Kõik teemad saavad alguse teemakaardist, mis on kujunduslikult väga eriomelised ja aitavad juba sellega uude teemasse paremini siseneda. Kogumikuga lähemalt tutvudes mõistad, et see teeb õpetaja töö tunduvalt lihtsamaks ja õppuritele atraktiivsemaks kui varasemad. Meeldib väga, et sõnavara, grammatika- ja õigekirjareeglite õppimiseks on leitud väga palju erinevaid ülesandetüüpe ja nii on õppimine muudetud tunduvalt huvitavamaks. Kuna kogumik on mõeldud ka iseõppijale, siis on hea, et selgitavad näited erinevate grammatiliste vormide moodustamiseks on

antud selgelt ja nii ei ole vaja järgnevate harjutuste lahendamise juures kasutada mingeid muid õpikuid või käsiraamatuid. Positiivne on, et enamik grammatikaharjutusi on mõeldud mitte ainult grammatika õppimiseks, vaid ka edaspidiseks aruteluks kas siis suulisel või kirjalikus vormis.

Rõõmustab, et kirjalikke ja suulisi kõnearenduslikke ülesandeid on väga palju. Õppurit on pidevalt abistamas eelnevad ülesanded ja juhised selleks, et osata hästi ja argumenteeritult arutleda nii kõnes kui ka kirjas. Tore on, et iga teema lõpus on välja toodud hulgaliselt väiteid antud teema lõpetuseks, mis annab võimaluse valida just õppijale sobiv väide, mille põhjal kirjutada õpitut teemat kokkuvõtete arutlev tekst.

Kogumikus valmistatakse õppurit ette ka selleks, et ta tuleks toime erinevates elusituatsioonides nii kõnes kui ka kirjas. Õppur saab siit teadmisi, kuidas kirjutada lühiuudist, arvamuskirjet, koostada jooniseid ja diagramme, ta õpib ette valmistama sõnavõttu, esinema tänukõnega, teema arvutiesitlusi, kirjutama poolametlikke tekste, taotlusi, aruandeid, erinevat tüüpi kirju jne. Õppija saab siit teadmisi, kuidas juhtida konkursse, planeerida intervjuud, koostada meelepead jms.

Meeldib, et loomingulisi ülesandeid nii iseseisvaks tööks kui ka paaris- või rühmatööks on väga erinevat tüüpi ja neid on palju ja väga eriomelisi, kuid ühendab neid kõiki see, et neis tuleb kasutada just eelnevalt õpitut ja nii saab oma teadmisi väga erineval moel rakendada.

Kokkuvõtteks võib öelda, et Aino Siiraku ja Annelii Juhkama „Süvenda ja täienda eesti keele oskust“ on kaasas aegne kogumik, mis aitab muuta eesti keele õppimise tulemuslikumaks, milles on hea grammatika osa, tänapäevased tekstid, väga mitmekesised ja huvitavad ülesanded nii individuaalseks kui paaris- ja rühmatööks, ja mis kõige tähtsam, valmistab õppijaid ette väljendama end tõsisel sotsiaalsetel teemadel.

ASTRID ARNOVER,
Tallinna Humanitaargümnaasiumi
vanempedagoog

TUNNUSTUS MAAILMAST

Alates 2009. aastast korraldab Euroopa õpikurajastuste ühendus (EEPG) koos IARTEM-i (International Association for Research on Textbooks and Educational Media) ja Frankfurdi raamatumessiga rahvusvahelist õppematerjalide võistlust (Best European Schoolbook Awards). Võistlusel võivad osaleda kõik Euroopa õpikurajastused, materjale hindab kaheksast sõltumatust eksperdist koosnev žürii.

Kirjastusel Koolibri oli rõõm vastu võtta koguni kaks auhinda: digitaalsete õppematerjalide kategoorias sai teise koha **1. klassi loodusõpetuse digiõpik** (autorid Aivo Saar, Hergi Karik, Kalle Sirel; digitaliseeris Mobile Digital OÜ) ning eriauhinna oluliste sotsiaalsete ja eetiliste teemade käsitlemise eest sai **8. klassi inimeseõpetuse õpik „Tervis – minu valikud“** (autorid Merike Kull, Kai Part, Kristi Kõiv ja Evelyn Kiive).

Meie digiõpiku puhul pidas žürii oluliseks erinevate kognitiivsete ülesannete olemasolu, loovülesandeid ning vastuse õigsuse kontrollimise võimalust, samuti paaris- ja rühmatöö ülesandeid.

Terviseõpiku tugevaks küljeks hinnati lisaks veel atraktiivset kujundust, pildi ja teksti seotust, koomiksi kasutamist, eri õpistrateegiaid.

IBBY Eesti osakond esitab IBBY 2014 aunimekirja ühe eesti autori, illustraatori ja tõlkija panuse eest Eesti lastekirjandusse. Žürii valis illustraatoriks **Regina Lukk-Toompere** raamatuga „**Üle õue õunapuu**“. Autasustamine toimub 2014. aasta novembris.

Lisaks sellele oli meie raamat „**Täitsapoiss**“ (autor **Ulf Stark**, tõlkija **Ülle Kiivet**) selleaastase Paabeli Tornilõu auhinna nominent. Detsembris ilmub Ulf Starkilt juba järgmine raamat „**Võidumees**“.

Koolibri tänab kõiki, kelle tööd on märgatud, ja rõõmustab koos nendega.

